

Valtioneuvoston kirjelmä Eduskunnalle ehdotuksesta neuvoston asetukseksi tuomioistuinten toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa (Bryssel I -asetus)

Valtiopäiväjärjestyksen 54 b §:n mukaisesti lähetetään Eduskunnalle Euroopan yhteisöjen komission 7 päivänä syyskuuta 1999 esittämä ehdotus neuvoston asetukseksi tuomioistuinten toimivallasta sekä tuomioi-

den tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa (Bryssel I -asetus) sekä ehdotuksesta laadittu muistio.

Helsingissä 18 päivänä marraskuuta 1999

Oikeusministeri *Johannes Koskinen*

Lainsäädäntöjohtaja Jan Törnqvist

**EHDOTUS NEUVOSTON ASETUKSEKSI TUOMIOISTUINTEN
TOIMIVALLASTA SEKÄ TUOMIOIDEN TUNNUSTAMISESTA JA
TÄYTÄNTÖÖNPANOSTA SIVIILI- JA KAUPPAOIKEUDELLISISSA ASIOISSA**

1. Yleistä

Euroopan yhteisöjen komissio antoi 7 päivänä syyskuuta 1999 tuomioistuinten toimivaltaa sekä tuomioiden tunnustamista ja täytäntöönpanoa siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa koskevan asetusehdotuksen: *ehdotus neuvoston asetukseksi tuomioistuinten toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa KOM(1999) 348 lopullinen.*

Suhde yleissopimukseen. Asetuksella on tarkoitus korvata 27 päivänä syyskuuta 1968 allekirjoitettu tuomioistuinten toimivaltaa ja tuomioiden täytäntöönpanoa yksityisoikeuden alalla koskeva yleissopimus, eli niin sanottu Brysselin yleissopimus, sekä Luxemburgissa 3 päivänä kesäkuuta vuonna 1971 allekirjoitettu pöytäkirja yleissopimuksen tulkinnasta Euroopan yhteisöjen tuomioistuinten messä. Asetusehdotukseen on sisällytetty Brysselin ja Luganon yleissopimusten tarkistamista pohtineen työryhmän saavuttamat tulokset sekä instrumenttimuutoksen edellyttämät tekniset muutokset.

Brysselin ja Luganon yleissopimusten tarkistaminen. Euroopan talousyhteisön kuusi jäsenvaltiota allekirjoittivat vuonna 1968 Euroopan talousyhteisön perustamissopimuksen 220 (nykyisen 293) artiklan 4 kohtaan perustuvan Brysselin yleissopimuksen ja siihen liitetyn pöytäkirjan. Vuonna 1971 allekirjoitettiin pöytäkirja yleissopimuksen tulkinnasta Euroopan yhteisöjen tuomioistuinten messä. Vuonna 1988 Euroopan yhteisöihin ja Euroopan vapaakauppaliittoon kuuluvien valtioiden välillä tehtiin Brysselin yleissopimusta sisällöltään vastaava niin sanottu Luganon yleissopimus.

Luganon yleissopimus tuli Suomessa voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1993. Brysselin yleissopimukseen voi liittyä vain Euroopan unionin jäsenvaltio. Liittyessään unioniin Suomi sitoutui liittymään Brysselin yleissopimukseen ja sopimus tuli Suomessa voi-

maan 1 päivänä huhtikuuta 1999 suhteessa muihin liittymissopimuksen ratifioineisiin jäsenvaltioihin.

Brysselin yleissopimus täytti viime vuonna 30 vuotta. Vaikka Brysselin yleissopimuksen määräyksiä on muutettu useaan otteeseen uusien jäsenvaltioiden liittymisneuvotteluiden tuloksena on luonnollista, että eräät sen ja siten myös Luganon yleissopimuksen määräyksistä ovat vanhentuneita. Eräiden määräysten soveltamisessa on myös vuosien varrella ilmennyt ongelmia ja osa määräyksistä on havaittu epä johdonmukaisiksi.

Euroopan unionin neuvosto antoi 4 ja 5 päivänä joulukuuta 1997 pitämässään kokouksessa EU:n jäsenvaltioiden ja Luganon yleissopimuksen osapuolien (Islanti, Norja, Sveitsi) edustajista koostuvalle työryhmälle tehtäväksi laatia ehdotus Brysselin ja Luganon yleissopimusten tarkistamiseksi. Työryhmä kokoontui viimeisen kerran huhtikuussa 1999 ja oikeus- ja sisäasiain neuvosto ilmoitti 28 päivänä toukokuuta 1999 päässeensä poliittiseen yhteisymmärrykseen työryhmän työn tuloksista.

Amsterdamin sopimuksen voimaantulo. Amsterdamin sopimus tuli voimaan 1 päivänä toukokuuta 1999. Sen myötä merkittävä osa oikeudellisesta yhteistyöstä yksityisoikeudellisissa asioissa siirtyi Euroopan yhteisön perustamissopimuksen uuden IV osaston soveltamisalaan. Sopimuksen IV osaston 61 artiklan c kohdan mukaan neuvosto toteuttaa 65 artiklan oikeudellista yhteistyötä yksityisoikeudellisissa asioissa koskevat toimenpiteet. Neuvoston toimivalta edellyttää kuitenkin, että yksityisoikeudellisten asioiden vaikutukset ulottuvat rajojen ylitse ja yhteistyön toteuttaminen on tarpeen sisämarkkinoiden moitteettoman toiminnan varmistamiseksi. Artikla 65 mukaisella toimenpiteellä voidaan muun muassa pyrkiä yksinkertaistamaan yksityis- ja kauppaoikeudellisissa asioissa annettujen tuomioiden ja päätösten tunnustamista ja täytäntöönpanoa.

Sillä voidaan myös pyrkiä yhteensovittamaan lainvalintaa ja tuomioistuinten toimivaltaa koskevia jäsenvaltioiden säännöksiä.

Koska 65 artiklan soveltamisalaan kuuluva oikeudellinen yhteistyö yksityisoikeudellisissa asioissa siirtyi Euroopan yhteisön perustamissopimuksen IV osaston soveltamisalaan (I-pilariin), yhteistyö toteutetaan jatkossa yhteisötoimenpiteiden muodossa eli pääsääntöisesti asetuksina ja direktiiveinä. Toimenpiteet hyväksytään neuvoston määränemismistöpäätöksinä komission ehdotuksesta. Viiden vuoden siirtymäkauden ajan aloiteoikeus on kuitenkin sekä komissiolla että jäsenvaltioilla ja neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti. Siirtymäkauden päättyttyä neuvoston tulee yksimielisesti hyväksyä siirtyminen menettelyyn, jossa päätökset tehdään määränemismistöllä.

Komission ehdotus. Komission asetusehdotukseen on otettu Brysselin yleissopimuksen ja siihen liitetyn pöytäkirjan sisältö yleissopimuksen tarkistamisesta vastanneen työryhmän ehdotuksen mukaisesti tarkistettuna. Ehdotus sisältää myös instrumenttimuutoksen edellyttämät tarkistukset ja lisäykset. Esimerkiksi määräyksiä Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen toimivallasta ei ole asetuksessa, koska tuomioistuimen toimivalta seuraa perustamissopimuksesta. Asetusehdotukseen on myös lisätty johdanto-osa (resitaalit).

Asetusehdotuksella on tarkoitus nykyaikaistaa Brysselin yleissopimuksen eräitä tuomioistuinten kansainvälistä toimivaltaa koskevia määräyksiä sekä edistää ja nopeuttaa siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa annettujen tuomioiden tunnustamista ja täytäntöönpanoa. Sisällyttämällä yleissopimusten tarkistustyön tulokset asetukseen on tarkoitus varmistaa, että uudet säännökset pannaan täytäntöön samanaikaisesti kaikissa jäsenvaltioissa.

Komissio on ehdottanut yhteisön säädöksi asetusta, koska se on velvoittava ja sitä sovelletaan jäsenvaltiossa sellaisenaan. Tuomioistuimen toimivaltaa ja tuomioiden tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskeva sääntely ei voi jäsenvaltioissa olla erilaista. Asetuksen valitsemisesta seuraa myös, että yhteisöjen tuomioistuin voi varmistaa säädöksen yhdenmukaisen soveltamisen jäsenvaltioissa. Komissio on lisäksi korostanut asetuksen varmistavan ehdotuksen sisältämien säännösten mahdollisimman nopean voimaantulon.

Asetusehdotuksen käsittely on aloitettu neuvoston siviilioikeuskomiteassa 20.—21. päivänä syyskuuta 1999 pidetyssä kokouksessa. Tavoitteena oli, että asetus hyväksyttäisiin Suomen puheenjohtajuuskaudella. Ottaen huomioon, että ehdotus annettiin odotettua myöhemmin ja että komissio järjestää ehdotusta koskevan kuulemistilaisuuden 4.—5. päivänä marraskuuta 1999, on tässä vaiheessa selvää, ettei tavoite tule toteutumaan. Aikatauluun vaikuttaa myös Euroopan parlamentin kuuleminen. Lisäksi Irlannilla ja Yhdistyneellä kuningaskunnalla on kolme kuukautta aikaa ilmoittaa aikomuksestaan osallistua asetuksen hyväksymiseen ja soveltamiseen. Määräaika alkoi ehdotuksen antamisesta neuvostolle eli 7. päivänä syyskuuta 1999.

Eduskunnan informointi. Bryssel 1 -hanke kuuluu vapauden, turvallisuuden ja oikeuden aluetta koskevaan toimintaohjelmaan, josta Eduskuntaa on informoitu kirjelmällä E 93/1998 vp. Eduskuntaa ei ole yksityiskohdaisesti informoitu Brysselin yleissopimuksen tarkistamisesta tai yleissopimuksen muuttamisesta yhteisön asetukseksi.

2. Ehdotuksen pääasiallinen sisältö

Toimivaltaperusteet. Tuomioistuimen kansainvälinen toimivalta määräytyisi edelleen pääsääntöisesti vastaajan kotipaikkavaltion mukaan. Eräitä yleissopimuksen erityisiä toimivaltasäännöksiä ehdotetaan kuitenkin muutettaviksi.

Ehdotuksen 5 artiklan ensimmäisen kohdan a alakohdan säännöksen mukaan sopimusvelvoitetta koskeva kanne voidaan nostaa toisessa jäsenvaltiossa sen paikkakunnan tuomioistuimessa, missä kanteessa tarkoitettu velvoite on täytetty tai täytettävä. Tältä osin ehdotus vastaa yleissopimuksen määräystä. Yleissopimukseen verrattuna uusia ovat ensimmäisen kohdan b ja c alakohdat. Ensimmäisen kohdan b alakohta sisältää määrättyihin sopimuksiin sovellettavan autonomisen määritelmän siitä, mikä on kanteessa tarkoitettu velvoite ja mikä on velvoitteen täytäntöönpanopaikka. Näin ollen irtaimen tavarain kaupassa artiklan mukainen oikeuspaikka määräytyy sen paikkakunnan mukaan, minne tavarat sopimuksen mukaan toimitettiin tai oli toimitettava. Palvelujen osalta oikeuspaikka määräytyy sen paikkakunnan mukaan, missä palvelut sopimuksen mukaan suoritettiin tai oli suoritettava. Ensimmäisen

kohdan c alakohdan mukaan a alakohdtaa kuitenkin sovelletaan sellaisenaan, silloin kun b alakohdtaa ei sovelleta. Tämä tarkoittaa sitä, että jos kysymys ei ole irtaimen tavarain kaupasta tai palvelun suorittamisesta taikka jos tavaroiden toimittamis- tai palvelun suorittamispaikkakunnasta ei ole sovittu, toimivaltainen tuomioistuin määräytyy a alakohdan mukaisesti eli kanteessa tarkoitetun velvoitteen täyttämispaiikkakunnan tai edellytetyn täyttämispaiikkakunnan mukaan. Ensimmäisen kohdan b ja c alakohtien säännöksistä seuraa, että tuomioistuimen toimivalta irtaimen kauppaa tai palvelun tarjontaa koskevan sopimuksen osalta pääsääntöisesti määräytyy yhden ja saman sopimusvelvoitteen mukaan eikä, kuten yleissopimuksessa, kanteessa tarkoitetun velvoitteen, joka voi olla esimerkiksi kauppahinnan maksaminen, suorituspaikan mukaan. Toimivalta tulee näin ollen käytännössä pääsääntöisesti määräytymään sopimuksen luonteenomaisen suorituksen suorituspaikan mukaan.

Ehdotuksen mukaan vakuutuksenottajalla, vakuutetulla ja edunsaajalla on oikeus nostaa kanne kotipaikkansa tuomioistuimessa. Yleissopimuksessa tämä oikeus on vain vakuutuksenottajalla.

Ehdotuksessa on muutettu kuluttajasopimuksia koskevia toimivaltamääräyksiä siten, että sähköisen kaupankäynnin yleistäminen on otettu huomioon. Kuluttajia koskevat tuomioistuinten toimivaltasäännökset tulisivat sovellettavaksi myös silloin, kun kuluttaja on tehnyt sopimuksen henkilön kanssa, joka harjoittaa kaupallista tai elinkeinotoimintaa siinä valtiossa, jossa kuluttajalla on kotipaikka, tai suuntaa tällaista toimintaa kyseiseen valtioon millä keinoin tahansa, ja sopimus kuuluu kyseisen toiminnan piiriin. Merkitystä ei enää olisi sillä, missä sopimus on tehty eikä sillä, onko kuluttaja suorittanut sopimuksen tekemistä varten välttämättömät toimenpiteet kotipaikkavaltiossaan. Säännös kattaisi internetin välityksellä tapahtuvan kansainvälisen kuluttajakaupankäynnin. Lisäksi seuramatkat on ehdotuksessa sisällytetty kuluttajasopimuksia koskevien toimivaltasäännösten soveltamisalaan.

Toimivaltasäännökset työsopimuksia koskevissa riita-asioissa on ehdotuksessa koottu omaan lukuunsa muuttamatta säännöksiä sisällöllisesti.

Kiinteistön sijaintipaikan mukaisen tuomioistuimen toimivallasta poikkeamisen edellytyksiä on tehty joustavammiksi enin-

tään kuusi kuukautta kestävien vuokrasopimusten osalta. Jos vuokralainen on luonnollinen henkilö, kanne voidaan nostaa myös vastaajan kotipaikan tuomioistuimessa edellyttäen, että vuokranantajan sekä vuokralaisen kotipaikka on samassa jäsenvaltiossa.

Oikeushenkilön kotipaikka on ehdotettu määriteltäväksi asetuksessa. Kotipaikka on ehdotuksen mukaan paikkakunta, jossa oikeushenkilöllä on sääntömääräinen kotipaikka, keskushallinto tai päätoimipaikka.

Säännöksiin, jotka koskevat sopimusta tuomioistuimen toimivallasta, on ehdotettu kaksi muutosta. Ensinnäkin oikeuspaikkalauseketta käytettäessä tuomioistuimen toimivalta on yksinomainen vain, jos sopimuspuolet eivät ole sopineet toisin. Toiseksi ilmaisu "kirjallisesti" katsotaan sisältävän kaiken sähköisin keinoin tapahtuneen viestinnän, josta jää pysyvä tallenne sopimuksesta.

Lis pendens -määräyksen muuttaminen. Lis pendens -määräys koskee tilannetta, jossa samaa asiaa koskeva kanne on vireillä samojen asianosaisten välillä eri jäsenvaltioiden tuomioistuimissa. Yleissopimuksen pääsääntöä ei ole ehdotettu muutettavaksi. Sen mukaan muiden tuomioistuinten kuin sen, jossa kanne on ensiksi nostettu, on omasta aloitteestaan keskeytettävä asian käsittely sekä jätettävä kanne tutkimatta sen jälkeen kun on ratkaistu, että se tuomioistuin, jossa kanne on ensin nostettu, on toimivaltainen.

Yleissopimuksen osalta ongelmana on pidetty sitä, että ajankohta, jolloin kanne katsotaan tulleen vireille, määräytyy tuomioistuinvaltion prosessilainsäädännön mukaan. Koska tämä ajankohta määräytyy eri perustein eri jäsenvaltioissa, on määräystä pidetty epäoikeudenmukaisena. Kyseisen ongelman poistamiseksi ehdotukseen on sisällytetty kaksi vaihtoehtoista vireilletuloajankohtaa. Tuomioistuinvaltion lainsäädännöstä riippuu, kumpaa vaihtoehtoa sovelletaan. Niissä jäsenvaltioissa, joissa haastehakemus jätetään tuomioistuimelle ennen kun se annetaan tiedoksi vastaajalle, asia tulee vireille haastehakemuksen jättämispäivänä. Haastehakemuksen jättäminen alioikeuden kansliaan on ratkaiseva ajankohta Suomessa. Niissä jäsenvaltioissa, joissa haasteen tiedoksiantaminen edeltää asian kirjaamista tuomioistuimessa, asia tulee vireille, kun haaste toimitetaan viranomaiselle, jolla on tiedoksiantamiseen vaadittava toimivalta. Molemmissa tapauksissa edellytetään, että kantaja toimii edellä tarkoitettujen ajankohtien jälkeen tuomiois-

tuinvaltion lainsäädännön hänelle asettamien velvoitteiden mukaisesti. Jos kantaja ei toimi edellytetyllä tavalla, määräytyy vireilletuloajankohta tuomioistuINVALTION kansallisen lainsäädännön mukaan.

Yksinkertaistettu eksekvatuurimenettely. Jäsenvaltioissa annettujen tuomioiden täytäntöönpanokelpoiseksi julistamista koskevaa menettelyä eli niin sanottua eksekvatuurimenettelyä ehdotetaan kevennettäväksi ja nopeutettavaksi. Yleissopimuksen mukaista menettelyä on pidetty hitaana ja monimutkaisena muun muassa sen vuoksi, että ulkomaalaisen tuomion täytäntöönpanokelpoisuuden tutkivan tuomioistuimen on aina viran puolesta selvittettävä mahdollisten tunnustamisen ja täytäntöönpanon epäämisperusteiden eli kieltäytymisperusteiden olemassaolo. Lisäksi eksekvatuuripäätöstä hakevalta vaadittavaa selvityksen määrää on pidetty liian suurena.

Ehdotuksen mukaan ensimmäisen asteen toimivaltainen tuomioistuin tai viranomainen, jonka tehtävänä on todeta tuomion täytäntöönpanokelpoisuus, ei tule omasta aloitteestaan tutkia kieltäytymisperusteiden olemassaoloa. Tuomioistuimen tai toimivaltaisen viranomaisen on julistettava tuomio täytäntöönpanokelpoiseksi, jos se täyttää muotomääräykset. Kieltäytymisperusteet voidaan tutkia vasta muutoksenhaun yhteydessä. Muutoksenhakutuomioistuimella on kuitenkin edelleen velvollisuus tutkia mahdolliset kieltäytymisperusteet viran puolesta.

Kieltäytymisperusteita on vähennetty ja tiukennettu. Esimerkiksi tiedoksiantomenettelyssä tapahtunut muotovirhe ei ehdotuksen mukaan voisi johtaa yksipuolisen tuomion tunnustamisen tai täytäntöönpanokelpoiseksi julistamisen epäämiseen, jos muotovirhe ei ole estänyt vastaajaa valmistautumasta vastaamaan asiassa. Vastaaja ei myöskään voisi vedota kyseiseen virheeseen kieltäytymisperusteena, jos hänellä on ollut mahdollisuus hakea yksipuoliseen tuomioon muutosta siinä valtiossa, jossa se on annettu ja hän on jättänyt tämän mahdollisuuden käyttämättä.

Ehdotuksessa ehdotetaan vähennettäväksi esitettävän selvityksen määrää siten, että kantajan tulee toimittaa täytäntöönpanoviranomaiselle vain oikeaksi todistettu jäljennös tuomiosta ja tuomion antaneen jäsenvaltion tuomioistuimen tai toimivaltaisen viranomaisen antama, perustiedot ratkaisusta sisältävä todistus. Todistuksen laatimista varten ehdotetaan otettavaksi käyttöön vakiolo-

make. Lomakkeita olisi kaksi, yksi tuomioita ja toinen virallisia asiakirjoja varten.

3. Yhdistyneen kuningaskunnan, Irlannin ja Tanskan asema

Euroopan yhteisön perustamissopimuksen IV osaston määräyksillä ei ole vaikutusta Yhdistyneen kuningaskunnan, Irlannin ja Tanskan asemaan. Yhdistynyt kuningaskunta ja Irlanti voivat kuitenkin niitä koskevan erillisen pöytäkirjan mukaan osallistua IV osaston nojalla ehdotetun toimenpiteen antamiseen tai soveltamiseen ilmoittamalla tästä sillä tavoin kuin kyseisessä pöytäkirjassa on määrätty. Irlanti ja Yhdistynyt kuningaskunta tulee 7 päivänä joulukuuta 1999 mennessä ilmoittaa aikomuksestaan osallistua asetuksen hyväksymiseen ja soveltamiseen.

Tanskan asemaa koskeva pöytäkirja ei mahdollista osallistumista yksittäiseen toimenpiteeseen. Tanska voi kuitenkin valtiösääntönsä puitteissa ilmoittaa, ettei se enää halua käyttää pöytäkirjaa tai sen osaa, jolloin se soveltaa tuolloin voimassa olevia yhteisössä toteutettuja toimenpiteitä täysimääräisesti.

4. Ehdotetun yhteisötoimenpiteen suhde samaa soveltamisalaa koskeviin yleissopimuksiin

Yhteisön säädös eli ehdotettu asetus korvaisi voimaan tullessaan Brysselin yleissopimuksen jäsenvaltioiden välisissä suhteissa Yhdistynyttä kuningaskuntaa, Irlantia ja Tanskaa lukuunottamatta. Brysselin yleissopimusta sovellettaisiin kuitenkin, jos vastaajan kotipaikka on sellaisen jäsenvaltion alueella, jota asetus ei sido, tai jos tämän valtion tuomioistuimet ovat toimivaltaisia Brysselin yleissopimuksen 16 artiklan (yksinomainen toimivalta) tai 17 artiklan (tuomioistuimen toimivaltaa koskeva sopimus) nojalla. Samoin sovellettaisiin Brysselin yleissopimuksen vireilläoloa ja samassa yhteydessä käsiteltäviä kanteita koskevia määräyksiä, jos toinen kanteista on nostettu jäsenvaltiossa, jota asetus ei sido, ja toinen jäsenvaltiossa, jota asetus sitoo. Jäsenvaltioissa annetut tuomiot tunnustettaisiin ja julistettaisiin täytäntöönpanokelpoisiksi asetuksen mukaisesti jäsenvaltiossa, jota asetus sitoo, riippumatta siitä, sitooko asetus sitä jäsenvaltiota, jossa tuomio on annettu.

Komission näkemyksen mukaan Amsterdamin sopimuksen voimaantulosta seuraa, että jäsenvaltiot eivät, asetuksen voimaantulon jälkeen, voisi suhteessa kolmansiin valtioihin tehdä sen soveltamisalaan kuuluvia yleissopimuksia.

Asetusehdotuksessa luetellaan myös tyhjentävästi ne erityisiä oikeudenaloja koskevat sopimukset, joiden sopimuspuolia jäsenvaltiot ovat ja joita ne voivat jatkossakin soveltaa. Asetusehdotuksen mukaan jäsenvaltiot eivät kuitenkaan asetuksen voimaantulon jälkeen enää voisi liittyä voimassaoleviin tai tuleviin erityisillä oikeudenaloilla sovellettaaviin tuomioistuinten toimivaltaa tai tuomioiden tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskeviin yleissopimuksiin.

Brysselin yleissopimuksen 59 artiklan perusteella jäsenvaltio on voinut tehdä kolmannen valtion kanssa sopimuksen siitä, että jäsenvaltio poikkeaa tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevista Brysselin yleissopimuksen määräyksistä kun kyseessä on jäsenvaltiossa sellaista henkilöä vastaan annettu tuomio, jolla on kotipaikka tai asuinpaikka kyseisessä kolmannessa valtiossa ja tuomioistuin on perustanut toimivaltansa niin sanottuun eksorbitanttiin toimivaltasääntöön. Asetusehdotuksen mukaan jo allekirjoitettuja sopimuksia voitaisiin jatkossakin soveltaa, mutta uusien sopimusten tekeminen ei olisi mahdollista.

5. Vaikutukset Suomen lainsäädäntöön

Brysselin yleissopimus on saatettu voimaan lailla. Bryssel I -asetus ei sen sisältämistä tarkistuksista huolimatta muuttaisi säännösten suhdetta kansalliseen lainsäädäntöön. Koska Bryssel I -asetus olisi velvoittava ja sitä sovellettaisiin Euroopan unionin jäsenvaltioissa sellaisenaan, sen voimaantulo ei myöskään sinällään edellytä uutta kansallista lainsäädäntöä tai voimassa olevan lainsäädännön muuttamista. Ainoastaan lainsäädännössä olevia viittaussäännöksiä on eräiltä osin tarkistettava.

6. Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto suhtautuu myönteisesti asetusehdotukseen ja erityisesti Brysselin yleissopimusta koskevan tarkistustyön tulosten sisällyttämiseen Bryssel I -asetukseen. Ehdotus yleissopimuksen tarkistamiseksi sekä yleissopimuksen muuttamiseksi yhteisön

lainsäädännöksi on hyväksytty poliittisella tasolla 28 päivänä toukokuuta 1999 pidetyn oikeus- ja sisäasiain neuvoston kokouksessa. Komission ehdotus Bryssel I -asetukseksi vastaakin pääosin Brysselin ja Luganon yleissopimusten tarkistamiseksi tehtyä työryhmän ehdotusta instrumenttimuutoksen edellyttämin muutoksin.

Komissio on ehdotuksessaan eräiltä osin poikennut saavutetusta kompromissiratkaisusta. Tämä koskee eräiden yksittäisten artiklojen sisällön lisäksi asetuksen rakennetta. Valtioneuvosto kannattaa työryhmän tarkistamisehdotuksessa pysymistä ja katsoo, että komission ehdotus tulisi muuttaa tarkistustyöryhmän ehdotuksen mukaiseksi.

Kuluttajasopimuksia koskevan erityisen toimivaltasääntöksen selventämistä siten, että se myös kattaisi internetin välityksellä tapahtuvan kaupankäynnin, on herättänyt vilkasta keskustelua ja on myös yksi komission marraskuiksi järjestämän kuulemistilaisuuden pääaiheista. Valtioneuvosto pitää sääntöksen tarkistamista ehdotetulla tavalla perusteltuna kuluttajasuojan turvaamiseksi internetkaupassa.

Asetukseen ehdotetut säännökset sen suhteesta muihin erityisiä oikeudenaloja säänteleviin yleissopimuksiin ja jäsenvaltioiden mahdollisuudesta liittyä sellaisiin ovat kiistanalaiset. Erityisesti se, etteivät jäsenvaltiot enää voisi liittyä tuomioistuinten toimivaltaa tai tuomioiden tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevia määräyksiä sisältäviin erityisiä oikeudenaloja säänteleviin yleissopimuksiin ja että Bryssel I -asetuksen edelle menevät sopimukset luettelaisiin tyhjentävästi asetuksessa on ratkaisuna joustamaton. Myös Brysselin yleissopimuksen 59 artiklan sisältämän sopimusmahdollisuuden poistaminen vaikuttanee turhan pitkälle menevältä.

Vaikutukset siviilioikeudellisen yhteistyön siirtymisestä niin sanottuun I-pilariin ovat epäselvät. Kysymys jäsenvaltioiden ulkosuhdetoimivallan siirtymisestä yhteisölle asetuksen soveltamisalaan kuuluvissa asioissa on tulkinnanvarainen. Valtioneuvosto lähtee siitä, ettei Amsterdamin sopimuksen voimaantulo saisi johtaa muissa kansainvälisissä foorumeissa tapahtuvan siviilioikeudellisen yhteistyön loppumiseen tai vaikeutumiseen. Valtioneuvoston lähtökohtana jatkovalmisteluissa on, että Bryssel I -asetuksen ulkosuhdetoimivaltaa koskevien säännösten tulisi mahdollistaa komission ehdottamia säännöksiä joustavampi tulkinta.